

og at dette Forslag, som ikke fandt synderligt Bifald, havde man søgt at ændre paa forskjellig Maade og faaledes, at der nu kom til at foreligge et Forslag om en Skoleinspektør for hvert Amt. Jeg tror, at dette er det Rette. Man bør i dette Forhold sætte en Mand, som kan offere Skole-sagen sin hele Tid. Efter at jeg har raadført mig med Mand, som selv have prøvet, hvad Skoleinspektion er, tror jeg ogsaa at kunne fastholde, at Opgaven vel vil kunne fylde en Mand's hele Tid, men ikke vil overstige hans Kræfter, navnlig da, naar han er en Mand i den kraftige Alder. Jeg tror, at de fleste ærede Medlemmer — i alt Fald af dem, der have udtalt sig — tiltræde den Anskuelse, at der vil være vundet noget meget Betydeligt, hvis en Mand og navnlig en Skole-mand offrede Skolevesenet i et Amt sine Kræfter ubelte. Jeg anerkjender i Modsatning til, hvad der er udtalt af ærede Medlemmer, at Proovsterne have store Fortjenester af vort Skolevesen. Der er mange Proovster, der med en høj Grad af Interesse og med stor Iver for Skolevesenets Fremme have taget sig af denne Sag; men man maa ikke forlange for Meget af Proovsterne, og man maa ikke vige tilbage for den Overbevisning, at det er nødvendigt at have et andet Tilsyn end det nuværende, naar vort Skolevesen skal føres et stort Skridt fremad. Thi man maa betænke, at Proovsterne for det Første i Reglen have et stort geistligt Embede at varetage, og at ogsaa Embedets tilbørlige Varetagelse er en Opgave for en kraftig Mand, en Opgave, som selv en velbegavet Mand sundom ikke med fuld Tilfreds-hed for sig selv formaar at løse. Ved Siden deraf have Proovsterne det geistlige Tilsyn med Proovstiets øvrige Præster og de Pligter, der slutte sig dertil, og det er da en let iginesfaldende Sag, at den Tid, Proovsterne kunne anvende paa Skolevesenet, er begrændset af mange andre Pligter, der paaligge dem. Heller ikke kan det jo benegtes, at det ikke altid er en Sag, der ligger for en Proovst, at tage sig af Skolevesenet. Der er i den Henseende stor Forskel; men det minder jeg kun om, fordi man har mindet om, at det maatte kunde være vanskeligt at finde et Antal Skoleinspektører saa stort, som Lovforslaget nu foreslaar. Thi er det sandt, at det kan være vanskeligt at finde disse, er det ogsaa sandt, at det er endnu vanskeligere at finde 70 Proovster, som med tilbørlig Sag-kundskab og Interesse kunne tage sig af Skole-vesenet. Ere vi saa altsaa rykkede saa langt frem i Overbevisning, at det vil være rigtigt at indføre Skoleinspektører, kommer det næste Spørgsmaal, om det gaar an, faaledes som det var sket i Lovforslaget af 1872, i det Væsentlige at stille dem ved Siden af det nu bestaaende Tilsyn. Efter at have prøvet Sagen saa meget, som jeg var i Stand til, har jeg maattet bevare dette Spørgsmaal med Nei. Det vilde bidrage til at

vidtløstiggjøre Løsningen af de Skolevesensspørgsmaal, som forestaa, og Vidtløstigheden af disse Spørgsmaals Løsning er, som et Medlem, der har Kundskab dertil, udtalte igaar, allerede nu meget større, end det er ønskeligt. Jeg vil bede, at man tænker paa Skoleplanerne, og der er sikkert mange af de ærede Medlemmer, som godt vide, at det ikke altid lykkes at tilveiebringe Skoleplanen for en Kommune saa tidligt og saa hurtigt, som det i og for sig var ønskeligt. Jaar man flere Autoriteter at raadføre sig med, ville Vanskelighederne blive endnu større, medens der er al Grund til at ønske, at Forretningsgangen maa blive betydelig hurtigere, end den nu er. Jeg har da tilladt mig at foreslaa Ordningen faaledes, som den foreligger i Lovforslaget; jeg behøver ikke at gjentage det, thi de ærede Medlemmer ere jo bekendte dermed. Nu opstaar det Spørgsmaal, om man gjør Ret i at fjerne Proovsterne fra Skoledirektionerne, og jeg skal der gjerne tiltræde en Udtalelse, som fremsættes igaar af det ærede Medlem fra Kjøbenhavn (Bloug). Hvis man kan finde en Løsning af de Vanskeligheder, som Proovsternes Udtrædelse af Skoledirektionerne frembyde, paa den Maade, som det blev antydet af det ærede Medlem, ser jeg ikke, at der kan være Noget i Veien derfor. Tages dette Forslag til Følge, saa vil jo Skoledirektionen i Fremtiden komme til at bestaa af Amtmanden, Skoleinspektøren, en af Ministeriet valgt Proovst og et af Skoleraadet valgt Medlem; thi det ærede Medlem, som gjorde Forslaget, husede aabenbart ikke i Diebliffet, at Skoleraadene ogsaa repræsentere Kjøbstæderne (Bloug; So!). Det bliver altsaa ikke nødvendigt at vælge Nogen for Kjøbstæderne særskilt. Jeg skal her forøvrigt bemærke, at det tredie Medlem, som Skoleraadene nu have Magt til at vælge, har man ikke overalt fundet Anledning til at vælge — Til Slutning skal jeg kun omtale Udgifterne. Jeg tror i det Hele at turde forudsætte, at de Medlemmer, som have udtalt sig, have været villige til at gaa ind paa det Grundlag, paa hvilket Lovforslaget i saa Henseende stiller sig, og ere ikke skræmte tilbage ved den store Sum af 840,000 Kr. eller maatte mere; men jeg vil gjøre opmærksom paa, at naar man har krævet mere detaljerede Beregninger end dem, jeg tillod mig ved Lovforslagets Fremsettelse at meddele, tror jeg, at man kræver det Umulige, navnlig naar man vil have Beregninger for hver enkelt Skoleraadskreds, thi i det Enkelte vil jo det, der skal komme til Udgift, dels afhænge af ganske særlige Forhold paa Stedet, dels af den Billie, der er til at benytte Skolefondene til Fremme af Skolevesenets Udgifter. Derover tror jeg ikke, at det er muligt at fremsætte nogen nærmere Beregning end den, jeg har tilladt mig at fremsætte ved Sagens Forelæggelse, og som er bygget paa et Skøn, der vel er foretaget med saa stor Sikkerhed, som